

ÒKÌKÈ NKE MMADỤ
Jenesis 1:26-31; 2:1-25 - IHEÒMỤMỤ 2
Nke Ndị okenye

AMAOKWU IBUN'ISI: "Gini ka madu bu, na I nēcheta ya; na nwa nke madu, na I nēleta ya?" (Abù Qma 8:4).

I Olu Nke Kachasi N'Okike Niile Nke Chineke

1. Ékèrè mmadụ n'oyiyi nke Chineke Onweya, mee kwa ya onyeisi nke oluaka niile nke Chineke, Jenesis 1:26-28; Abù Qma 8:4-6; Olu Ndị-ozì 17:28, 29
2. Onyenweanyi emeworì ka nri dì nke ukwu nye mmadụ na anumanu, Jenesis 1:29, 30; Abù Qma 37:25; 145:15; Aisaia 30:23; 33:16.
3. Ekwusara okwu na okike nke Chineke zuruokè, O wee doo ubochi izuike nso, Jenesis 1:31; 2:1-3; Opupu 20:11

II Ubi Iden Ahu Agbaraogige

1. Emerè ka igirigi dikwasì n'eluwa wee mee ka iheokuku dì icheiche na ahijia dì icheiche toputa, Jenesis 2:4-6; Abù Qma 104:14
2. Chineke kuru Ubi Iden ahu agbaraogige wee tinye mmadụ nime ya, Jenesis 2:8-15; Aisaia 51:3.
3. Enyere mmadụ ohere iri mkpuru nke sitere n'osisi niile nke Ubi ahu ma ewepu naanì otù, Jenesis 2:16, 17

III Onye inyeaka Nke Kwesiri Nye Adam

1. Adam nyere anu niile nke dì n'awa aha, Jenesis 2:18-20
2. Chineke roputaara Adam onye inyeaka, Jenesis 2:21-23.
3. Iwu nke nwoke na nwunye ka Chineke doro nime Ubi Iden ahu agbaraogige, Jenesis 2:24, 25; Matiu 19:4-6

NKQWA DÌ ICHEICHE

Olu Ikpezu Nke Okike

Mmadu bu ihe ikpezu Chineke kere. Naanì mgbe ekeshi ihe ndiozo niile nke uwa inabata onyenwe ya, ka ekere mmadu. Otù onye nime ndi naamu Baibul kwuru si: "Edoziwo Ulò ahu nke-oma, were kwa nri tinye nime ya n'uju, tutu onye ahu nke kwesiri ibi nime ya ejikere ibi nime ya." Usoro nke Chineke n'okike naeme ka mmadu kwere n'ezie na olu aka niile nke Chineke ka emere maka naanì odimma nke mmadu.

"Chineke we si, ka ayi kpua mmadu n'onyinyo-ayi, dika oyiyi-ayi si di." (Okwu ndi ahu nke naeweputa ihe kariri otu, nke bu "ayi," na "nke ayi" nke di nime amaokwu a, naegosi na okike ekere mmadu bu olu nke Chineke Nna, Chineke Okpara na Chineke Mmuo Nso lukotara onu). Ekwughì okwu di otu a banyere ihe niile ozo nke Chineke kere. Ihe ekwuru banyere ha bu na O kere nke o bu la "dika udi ya si di."

"Di ka Oyiyi Anyi Si Di"

Mmadu bu naanì ihe ekereke nke di dika oyiyi Chineke si di. "Chineke bu Mo" ya mere, inwe oyiyi Ya putara idi ka Ya nime Mmuo dika Poi Onyeozì si kwaa ya, "nke ekere dika Chineke choro nime ezi omume na idi-ocha nke ezi-okwu ahu" (Ndi Efesos 4:24). Otù a ka Okwu Chineke si mee ka o guzosieike na dika esi kee mmadu na mmalite, na enwere ihe di iche n'etiti ya na anohia, nke ahu bu onyinyo Chineke etinyere nime mkpuruobi mmadu. Chineke kunyere ume ndu nime mmadu, mmadu wee gho mkpuruobi di ndu, mkpuruobi ahu adighi kwa anwanwu. O di ihe di nime mmadu nke naeme ka o mata na Chineke di, ma nke a adighi nime anumanu naarida n'ala (Eklisiastis 3:21). Ozizi nke ndi ahu naekwenye na nnwoghaputa nke naakowa na mmadu si n'anumanu puta, ma qburì site na usoro ndu di ala kari, bu ozizi ugha, mkwuto nke igonari Okwu Chineke, na ncheputa nke naenweghi ntqala, nke puru iwetara mmadu mweda n'ala puo na onodu di elu nke Chineke nyere ya site na mmalite.

Onyeozizi nke nnwoghaputa a, apughi ikowa otu ndu si malite. O naekwu n'efu mgbe o naekwu banyere "ndu inokata malite nno otu ntabi anya," "ndu imalite site na ngwakota anaesubeghi ezube nke kemikaal ufodu," na "mkpuru ndu i si n'ebe ozo di iche dabata n'awa," ma nime ihe nke Okwu Chineke, anyi gaaju ihe niile ndia. O dighi ihe o bu la nke naegosi na ihe di ndu puru isi n'ihe naadighi ndu puta, o bu ezie na agbalisiwo

ike, chọọ kwa ihe dị icheiche iji gosi na ọ dị otú a. Ọ bụrụ na mmadụ pụrụ iweputa ndụ, ndịòzízí nke mnwoghaputa pụrụ ikwusị na ihe ahụ ha chọputaworo na ọ bụ eziokwu na ndụ si n'ihe nwurūanwụ pụta, na ọ bughị Chineke kèrè ya.

Ebe Ndụ si Pụta

Ọ bụrụ na ewere ya na ndụ bụ ihe dị adi, onye naenwe ụdị échichè dị otú a, ewuwo ụlọ ukwu ya dị icheiche n'elu ifufe nke ihe échère na ọ bụ otú o si mee, maọbụ ihe ọ lụputara; ma otú ọ dị onye nchéputa nke ihe dị otú a aghaghị isi n'Okwu Chineke biri ihe ọ gaeji kowaa otú ndụ a si malite. Baịbụl gwara anyị ebe ndụ si bịa: “Na mbu ka Okwu ahu diri, Okwu ahu na Chineke di-kwa-ra, Okwu ahu buru kwa Chineke. Onye ahụ na Chineke diri na mbu. Ekèrè ihe nile site n'aka Ya; ekègh kwa otù ihe ọ bula nke ekèworo ma Ọ nọgh ya. Nime Ya ka ndu diri; ndu ahu buru kwa ihè nke madu” (Jón 1:1-4).

Ịbà n'Okwu Chineke iweta òzízà zuruòkè banyere mmalite ndụ ziriezi, ma gịnị mere mmadụ achoghị ikwere n'Okwu Chineke n'òzùzùòkè ya niile? Chineke kèrè ahìhja, iheokukụ dị icheiche, osisi dị icheiche, ụmunnunụ, ázù na ihe niile náebi nime mmiri, anumanụ dị icheiche na anụ ọzọ niile dị ndụ, náenye nke ọ bula ike iweputa mkpuru “dika udi-ya si di.” Usoro Chineke zuruòkè, ihe niile náeso kwa ụzọ ahụ rue taa. “Dika udi-ya si di” bụ okwu nke náatụaka ụkpuru iheòmmụ banyere ndụ, bụ nke mmadụ náahutabeghị na ọ pụrụ igbanwe. Mgbalị niile nke mmadụ náagbalịsi ike n'oge ugbo a enwebeghị ike igbanwe iwu a. Otù onye anaakpo Burbank zuputasiri ụmụ iheokukụ maramma, ma ha abughị ihe ọzọ ma ọbughị iheokukụ site ná mmalite. Otù onye kweere n'òzízí nke mnwoghaputa bụ onye England kwenyere na ha abughị “ihe ekeputara ọhụ,” na ha nọ kwa náabụ “dika udi-ha si di.”

Esitere N'ájá Kpụọ

“JEHOVA, bu Chineke, we were ájá sitere n'ala kpụa mmadụ, O we ku ume ndụ nye n'oghere-imi-ya abụ; madu ahu we ghọ nkpuru-obi di ndu.” Ndị náamụ banyere ihe dị ndụ nke oge a naakwagide okwu a di n'Akwukwosọ náasị na ihe iri na isii maọbụ karịa bụ nke eji mee arụ mmadụ si n'ájá pụta. Ma “ume-ndu: sitere na Chineke bja, “madu ahu we ghọ nkpuru-obi di ndu.” Otú a ka o si bụrụ na ekèrè ya èkè, ọ bughị nnọọ anumanụ, kama mkpuruobi di ndu. Ma mgbe ahụ o si n'aka Onye kèrè ya wee pụta, emere ya n'oninyo Chineke, o zuruòkè n'arụ, na mkpuruobi na imemmuo, náenweghị iru ndolị maọbụ ntupọ nke mmehie. Ọ bụ ihe dīkarisiri elu nke ọlụaka Chineke. Pól Onyeozí dere sị, “Ayi bu ihe Ọ mere ndi ekèrè-èkè nime Kraist Jisus ilu ezi ọlu” (Ndi Efesos 2:10). Okwu **Grik** nke atughariri **ọlụaka** bụ “**poema**” ma ezi nkowa nke amaokwu ahụ dīka asusụ si di bụ, “Ayi bu ihe O dere nke oma.”

“Chineke we hu ihe nile ọ bula O mere, ma le ọ di mma nke uku” -- o zuruòkè. Lee otú ụwa a gaabuworị ebe juputara n'ofu ma asị na ọ nọgidere n'udi ahụ Chineke kèrè ya náenweghị mmehie, nrjanrija, ihemgbu, iruuju, anyammiri na ọbụbuonụ! Adam na Onye kèrè ya naanorị ná mmekọ zuruòkè. N'ezí omume na ezi idị nsọ ka ya na Chineke yikoro náejgharị na mgbe di juu nke ubochi.

Anya Chineke nke Náahụzu Ihe Niile

N'ogwugwu ubochi ọ bula, na n'ogwugwu izu nke òkikè, Chineke wee lezieanya n'ihe niile nke Ọ lụworo wee kwuputa na ọlụ Ya niile di mma. Ọ hụrụ ihe niile nke O meworo, Ọ naahụ kwa ha ugbo a; n'ihia na ọlụka Ya niile naaputa ihè n'iru Ya. Ekèrè eluigwe na ụwa site n'ike nke okwu Chineke, ọ bụ kwa ha “ka akpadoworo nye oku site n'otù okwu ahụ, ebe anèdebe ha nye ubochi nke ikpè na ila-n'iyi nke ndi na-adighi asopuru Chineke” (2 Pita 3:7).

Ọ di ka ụmummadu puru imuta ihe site n'otú Chineke ji legharịa anya n'akukụ niile nke ihe O kèrè. Chineke enyewo mmadụ ike iche échichè, na akonauche nke gaenye aka iduzi ya n'ezí ụzọ niile nke ndụ. N'ogwugwu ubochi ọ bula, ọ dighi mkpà na mmadụ gaeleghachi anya n'ọlụ ya niile, omume ya niile, na échichè ya niile nke ubochi ahụ iji mata ma ha niile ọ di ka uche Chineke si di? Mgbe izu zuru, mgbe mmadụ naejikere ibà n'ubochi ahụ nke Chineke wezugara nye izuikè na ifèòfufè, ọ dighi mkpà na mmadụ gaatugharị uche n'ihe niile mere n'izu ahụ, imata ma udo di kwa n'etiti mkpuruobi ya na Onyenzoputa? Ime otú a, igbaso ezi ihe na iju ihe ojoo, aghaghị iduba mmadụ ahụ n'ebe ezi izuikè nke obi. “Egwu JEHOVA natukwasi ubochi ná ndu madu; ma arọ nile nke ndi nēmebi iwu gadi nkpunkpu” (Ilu 10:27).

Ubi Chineke Agbaraogige

“JEHOVA bụ Chineke, we kua ubi nke agbara ogige n'Iden, n'Iru-anyanwu; .... JEHOVA, bụ Chineke, we me ka osisi nile ọ bula si n'ala pue, bu nke ana-achosi ike n'ile anya, nke di kwa nma ihe-oriri”. Nime Ubi oma

ahụ agbaraogige ka Chineke tinyere mmadu ahụ nke O meworo. Chineke mere ka Adam buru onyeisi nke ihe niile O keworo, onyeisi nke azu naebi nime okéosimiri, anuufe nke naefeghari n'elu, na anuohia niile nke ohia. Chineke wetaara Adam anuohia niile nke ohia na anuufe niile nke igwe ihu aha o gaakpo ha; Adam wee nye ihe niile ekereke, di ndu aha.

Otu a ka o di site na mmalite emere Adam onyeisi nke uwa, o nwekwara ihe o bu la gaeme ya ka o nogide n'eziomume na inwe mmeko nke ya na Chineke. Ma etinyeere Adam ihe gaeme ka o nogide n'izuoke ya, na ngozi niile nke eji gozie ya, na n'onodu di elu nke enyere ya: "JEHOVA, bu Chineke we nye madu ahu iwu, si Nkpuru nke sitere n'osisi nile o bula nke ubi a agbara ogige ka i ganeri eri: ma nkpuru nke sitere n'osisi ima ezi ihe na ihe ojo, gi erila nkpuru sitere na ya: n'ihu na n'ubochi i geri nkpuru sitere na ya i ghagh inwu anwu." Ohere Adam nwere inogide n'ubi ahụ agbara ogige, wee naenwe oñu n'ieoma niile nke enyere ya, gaabu naani site n'irubeisi n'ie Chineke kwuru.

Ihe ahụ gaemewori ka Adam nogide na ngozi ya ka naabu kwa ihe ahụ gaeme ka mmadu nata mkwa niile naawukwasị umummadu taa: nrubeisi zuruoke. Otutu mkwa maramma nke kwesikwara ntukwasiohi nye onye kwere putara ihe nkeoma n'ibe akwukwo nke Okwu Chineke. Apuru inata ha site n'imezu ochicho nke Chineke nke di nime "otu a ka JEHOVA siri". "O buru na unu nahum n'anya, unu gedebe ihe nile M'nyere n'iwu" (Jon 14:15). "Ihe O nyere n'iwu adigh kwa aru" (I Jon 5:3).

Onyeinyeaka

Chineke lekwasiri mmadu anya nime ubi Iden agbara ogige wee hu na o dighi mma na mmadu gaano naani ya. Mgbe O meworo ka oké ura dakwasị Adam, na mgbe O wereworo otu ogiriga ya mechie anaru n'onodu ya. Chineke mere otu nwanji wee mee ka o biakwute Adam ibu onyeinyeaka diri ya. Otu a ka o di, na site na mmalite, Chineke doro usoro iwu nke di na nwunye. Chineke agbenwebeghi iwu ahụ.

O di otutu mmadu n'awa taa, obuna ufo ndi naakpo onweha ndi naesozu Kraist, na eché n'onweha na iwu nke olulu di na nwunye bu nke mmadu doro, nke o bu naani nnoko ikpe nke obodo puru ime ya ka o di ire. Ha naasi na iwu nke ulo ikpe itosa olulu di na nwunye bu ogwugwu nke iwu ahụ malitere olulu di na nwunye, na ha abuo enwerewo onweha ilu di maobu nwunye ozo. Ma lee otu Okwu Chineke banyere okwu a si di iche! Iwu Chineke ka di kwa ike dika o di na mgbe o bu la, naagbanyeghi ihe mmadu naekwu maobu naeme. Chineke enyeghi Adam ohere itosa olulu di na nwunye ahụ, n'ihu na o bu naani otu nwanji ka Chineke meere ya. N'ikwu okwu megide itosa olulu di na nwunye wee lugharia nwoke maobu nwanji ozo, Jisos siri: "Unu agugh na Onye kere ha site na mmalite mere ha nwoke na nwanji, we si, N'ihu nka ka nwoke garapu nna-ya na nne-ya, rapara n'aru nwunye ya: ha abua ewe gho otu anu-aru? Ya mere ha abugh kwa madu abua ozo, kama o bu otu anu-aru. Ya mere, ihe Chineke kekotara, madu atosala" (Matiu 19:4-6).

AJUJU DI ICHEICHE

- 1 Gini mere na alusiri olo ozo niile n'okike tupu okike mmadu?
- 2 Gini ka ekwuru banyere okike mmadu nke mere ka o di iche wee kpa oké n'etiti ya na ihe ozo niile ekereke?
- 3 Ederere ya na esi n'aja nke sitere n'ala wee kpuo mmadu. Olee akuku aru mmadu nke eji aja ahụ kpuo?
- 4 Ekwukwara na Chineke kunyere ume ndu nime mmadu.
Olee akuku mmadu ebe ume ndu ahụ di?
- 5 N'udi di ana ka esi kee Adam n'onyinyo nke Chineke?
- 6 Olee ebe edebere Adam mgbe emesiri ka ihe niile zueoke n'ihu ya?
- 7 Olee onodu maobu ike Chineke nyere mmadu?
- 8 N'uzo di ana ka Adam gaesiwori gosiputa na o bu onye kwesiri onodu a?